

Sagsøger har nedlagt påstand om, at **Sagsøgte** skal betale hende 124.745,04 kr. med procesrente af 77.400 kr. fra 9. september 2022 til 2. september 2024, af 119.394,64 kr. fra 3. september 2024 til 2. oktober 2024, af 131.621,99 kr. fra 3. oktober 2024 til 10. oktober 2024, af 133.947,56 kr. fra den 11. oktober 2024 til 17. november 2024 og af 124.745,04 fra den 18. november 2024.

Sagsøgte har påstået frifindelse.

Oplysningerne i sagen

Sagsøger var ansat som ernæringsassistent hos ^{Sagsøgte} og arbejdede i et køkken på et plejehjem.

Den 15. september 2021 var hun udsat for en arbejdsskade, hvor hun fik elektrisk stød ved kontakt med et fryseskab.

Sagsøgte har anerkendt erstatningsansvaret for arbejdsulykken og har udbetalt 35.045 kr. i godtgørelse for svie og smerte for 163 dage svarende til perioden fra ulykkestidspunktet og indtil den 24. februar 2022, hvor **Sagsøger** blev undersøgt på afdelingen for Neurofysiologi på Sygehus.

Sagsøger har modtaget løn, herunder i forbindelse med barsel, indtil den 31. maj 2024.

Spørgsmålet er, om **Sagsøger** har krav på godtgørelse for svie og smerte efter den 24. februar 2022, og om hun har krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste fra den 1. juni 2024.

Den 24. februar 2022 blev **Sagsøger** undersøgt af overlæge, speciallæge i klinisk neurofysiologi, **Læge1** Sygehus. Af journalen fremgår:

"...

Resumé og henvisningsårsag:

Patienten henvises til undersøgelse for strømskade, idet hun i september 2021 under berøring af et ikke jordet køleskab med højre hånd, fik strøm igennem sig. Hun var ikke bevidstløs, men der var åbentbart tale om et meget kraftigt stød. Efterfølgende har hun været sygemeldt og har uro i armene, og føler ikke at hun har de samme kræfter i disse, som tidligere.

Objektivt:

OE: Ingen muskelatrofier. Der er diffus kraftnedsættelse overalt, nok mest svarende til ekstension over fingrenes grundled (paresegrad 4). Der angives ændret føleopfattelse fra skulderen og nedefter i begge overekstremiteter i hele disses omfang.

...

Konklusion: Undersøgelsen er normal og afgiver således ingen forklaring på patientens egentlige ret vel udtalte symptomer fra især højre overekstremitet.

..."

Af en journaludskrift af 4. august 2022 fra Sygehus, , fremgår:

"...

Syghdomshistorik, Neurologi (1/1)

Fødsel og udvikling angives naturlig, rask gennem opvæksten. I voksenlivet mange forskellige symptomer fra BA og CNS, bl.a. forløftningstraume svarende til ve. skulder, karpaltunnelsyndrom, føleforstyrrelser på hø. underben og fod.

Der har været neurologisk, reumatologisk, ortopædkirurgisk udredning, der er foretaget scanninger af columna lumbalis, thoracalis, CNS og der er foretaget adskillige neurofysiologiske undersøgelser, både på OE og UE uden at man har påvist noget egentligt abnormt. Dog har MR af columna lumbalis vist en discusprotrusion på L4/L5, dog uden væsentlig påvirkning af pladsen. Har tidligere været sygemeldt i længere tid.

...

Aktuelt

Debut af hovedpine for 10 år siden, snigende, i starten i perioder, derefter næsten dagligt. Aktuelt har patienten hovedpine i 5 ud af 7 dage. Beskrives som spændinger i nakken og i hele hovedet, fornemmelsen af aft hovedet eksplodere eller som om der er tryk inde i hovedet. Ingen forværring ved fysiske anstrengelse. Ingen ledsagefænomener. Har det bedst, når hun ligger sig ned i et stille rum. Pamol er uden effekt. Har tidligere prøvet Treo (overforbrug igennem flere år), men siden samtale med min kollega er hun stoppet med dette. Efter hun stoppede med Treo har det ikke ført til hverken bedring eller forværring af hovedpinen. Patientens mor og mormor er kendt med migræne.

Aktuelt har patienten fået konstateret diabetes mellitus type-2 og er gravid i uge 13.

Konklusion og plan

På det foreliggende vurderes at det drejer sig om kronisk spændingshovedpine. Umiddelbart er der ikke mistanke om IIH.

..."

Sagen har været forelagt Retslægerådet, som i udtalelse af 6. november 2024 har besvaret følgende spørgsmål:

"...

Spørgsmål 1:

Er der i de lægelige akter eller på andet grundlag holdepunkter for at fastslå, om sagsøger var udsat for elektrisk påvirkning ved i) lavvoltage eller ii) højvoltage?

Det er i egen læges journal (Bilag 2) den 15. september 2021 kl. 13.45 noteret, at sagsøger cirka en time forinden havde oplevet et strømstød på sin arbejdsplads, strømstyrke uvis. Blev opfordret til at henvende sig på skadestue. Ulykkestilfældet er dårligt beskrevet og bl.a. detaljer for strømstødet styrke, herunder spænding, fremgår ikke af de lægelige akter. Der foreligger ikke nogen ambulance-rapport eller dokumentation for EKG (elektrokardiogram) på skadetidspunktet.

Spørgsmål 2:

Er der i de lægelige akter eller på andet grundlag holdepunkter for at fastslå, at sagsøger blev påført indvendige skader på nerve- og/eller muskelvæv eller forstyrrelser af hjerterytmen?

Der er herefter ikke enighed blandt de sagkyndige vedrørende dette spørgsmål:

Overlæge Læge2 og professor Professor1 besvarer spørgsmålet som følgende:

På grund af sagsøgers vedvarende klager over indre sitren og paræstesier i arme og ben, dårlig motorik og krampe i hånden ved f.eks. skrivning, samt dårlig hukommelse og koncentration blev sagsøger henvist til praktiserende neurolog, hvor hun blev undersøgt den 11. januar 2022. Hun blev efterfølgende undersøgt af neurofysiolog den 24. februar 2022, som fandt normal neurofysiologisk undersøgelse og altså ingen påvirkning af nerverne trods dårlig funktion af armen. Den 10. marts 2022 vurderes sagsøger igen af neurolog, som ikke fandt anledning til at forsøge at objektivisere de kognitive symptomer eller henvise til vurdering hos neuropsykolog. Neurologen anbefalede psykolog, struktureret fysioterapi og ergoterapi, svarende til behandling ved funktionelle tilstande, men fordi de kognitive klager og hovedpine var udtalt, blev sagsøger også henvist til MR-skanning af hjernen, der var normal. Fordi der er behov for en genoptræningsplan vurderes sagsøger i Neurologisk Afdeling den 29. juni 2022. Der vurderes kun uspecifikke symptomer og ingen af de fund, som blev beskrevet den 11. januar 2022. Samlet set findes ikke dokumentation for nogen nerveskade og heller ikke for muskelskade eller forstyrrelse af hjerterytmen.

Overlæge Læge3 besvarer spørgsmålet som følgende:

På grund af sagsøgers vedvarende klager over indre sitren og paræstesier i arme og ben, dårlig motorik og krampe i hånden ved f.eks. skrivning, samt dårlig hukommelse og koncentration blev sagsøger henvist til praktiserende neurolog, hvor hun blev undersøgt den 11. januar 2022. Objektivt neurologisk fandtes nedsat kraft i ekstensorer i højre arm, positionstremor, dysmetri i FNP (finger-næsepegning), balanceproblemer og holdepunkter for nerverodspåvirkning svarende til højre ben. Neurologen fandt de neurokognitive problemer og symptomer i højre arm relateret til strømskaden, mens nerverodspåvirkningen i benet ikke sikkert kunne relateres til ulykkestilfældet.

Senere udførte EMG (elektromyografi) og ENG (neuronografi) undersøgelser den 24. februar 2022 var normale. Ligeledes var MR-skanning af columna cervicalis den 14. februar 2022 og lumbalis (ingen dato) normale, ligesom MR-skanning af cerebrum den 9. maj 2022.

Der er ikke foretaget EKG.

Overlæge Læge4 har ikke deltaget i besvarelsen af dette spørgsmål, men har bidraget med beskrivelse af billedmateriale.

Spørgsmål 3:

Er der objektivt verificerbare fund og/eller undersøgelser i tidsmæssig relevant sammenhæng med hændelsen den 15. september 2021, som underbygger, at sagsøger kom til skade ved hændelsen udover umiddelbart og forbipasserende ubehag, herunder snurren og sovende fornemmelser i kroppen.

Nej, svarer alle voterende og henviser til deres respektive besvarelse af spørgsmål 2.

Spørgsmål 4:

Er der overensstemmelse mellem de objektive fund og sagsøgers klager?

Der er herefter ikke enighed blandt de sagkyndige vedrørende dette spørgsmål:

Overlæge Læge2 og professor Professor1 besvarer spørgsmålet som følgende:

Sagsøgers klager er subjektive, og har ikke vedvarende kunnet objektiviseres. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 2.

Overlæge **Læge3**

besvarer spørgsmålet som følgende:

Ja, det vurderes der at være.

Overlæge **Læge4**

har ikke deltaget i besvarelsen af dette spørgsmål, men har bidraget med beskrivelse af billedmateriale.

Spørgsmål 5:

Er der i de lægelige akter eller på andet grundlag sikre holdepunkter for at fastslå, at sagsøger blev påført skade ved hændelsen den 15. september 2021?

Der er herefter ikke enighed blandt de sagkyndige vedrørende dette spørgsmål:

Overlæge **Læge2**

og professor **Professor1**

besvarer spørgsmålet som følgende:

Der har ikke kunnet påvises nogen strukturel skade, men sagsøger fik symptomer med "en underlig fornemmelse" og henvendte sig hurtigt til læge, hvilket taler for at hun har fået umiddelbare symptomer i forbindelse med ulykkestilfældet. Først den 6. oktober 2021 er symptomerne egentlig beskrevet i journalen, og det drejer sig om fluktuerende uspecifikke symptomer med meget usikker årsagssammenhæng med strømskade.

Overlæge **Læge3**

besvarer spørgsmålet som følgende:

Det tidsmæssige forløb med umiddelbar kontakt til egen læge og derefter skadestue, samt oplysninger om symptomer siden skadetidspunktet, taler for en årsagsmæssig sammenhæng.

Overlæge **Læge4**

har ikke deltaget i besvarelsen af dette spørgsmål, men har bidraget med beskrivelse af billedmateriale.

Spørgsmål 6:

Såfremt spørgsmål 5 besvares bekræftende, bedes Retslægerådet oplyse, om skaderne var forbigående, eller om der er tale om varige skader. Hvis der er tale om forbigående skader, bedes Retslægerådet endvidere oplyse, om der er tale om skadesfølger af nogle få dages varighed, eller om følgerne strækker sig over en længere periode (uger eller måneder)?

Der er herefter ikke enighed blandt de sagkyndige vedrørende dette spørgsmål:

Overlæge **Læge2**

og professor **Professor1**

besvarer spørgsmålet som følgende:

Spørgsmålet bortfalder.

Overlæge **Læge3**

besvarer spørgsmålet som følgende:

De nævnte symptomer har været langvarige / muligt varige.

Overlæge **Læge4**

har ikke deltaget i besvarelsen af dette spørgsmål, men har bidraget med beskrivelse af billedmateriale.

Spørgsmål A:

Hvis det lægges til grund, at sagsøger ved hændelsen den 15. september 2021 pga. rengøring havde våd hud på ekstremiteterne samt våde bukser, der rørte det våde gulv, og der var tale om en elektrisk påvirkning med vekselstrøm ved lavvoltage, vil der så kunne opstå indvendige skader på nerve- og/eller muskelvæv eller andet, selvom der ikke er forandringer i huden? Hvilke skader?

Patofysiologien ved strømstød er dårligt beskrevet, men indre skader uden forbrændinger på huden kan ses.

Spørgsmål B:

Er de objektive undersøgelser, der er foretaget tilstrækkelige til at afdække og afkræfte alle skader på nerve- og/eller muskelvæv, forstyrrelse af hjerterytmen eller andre former for indre skader som følge af elektrisk stød?

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål A.

Spørgsmål C:

Er symptomdebut, sygeforløb og symptombilledet foreneligt med en eller flere nerve-, muskel- eller anden form for indre skade, som ikke ville opdages ved de foretagne objektive undersøgelser?

Der er herefter ikke enighed blandt de sagkyndige vedrørende dette spørgsmål:

Overlæge Læge2 og professor Professor1 besvarer spørgsmålet som følgende:
Nej.

Overlæge Læge3 besvarer spørgsmålet som følgende:

Ja. Patofysiologien bag symptomudvikling efter el-stød er ikke kendt. Epidemiologiske undersøgelser viser imidlertid øget forekomst af uspecifikke smertetilstande efter sådanne, og selvom symptomer efter el-stød sædvanligvis aftager hurtigt, ses det ikke altid. Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål A.

Overlæge Læge4 har ikke deltaget i besvarelsen af dette spørgsmål, men har bidraget med beskrivelse af billedmateriale.

Spørgsmål D:

I den neurologiske speciallægejournal (bilag 5) den 11. januar 2022 beskrives gener i begge arme, neurokognitive problemer, balanceproblemer og uro i benene?

Kan disse gener forklares af underliggende el-relaterede skader, der ikke kan afkræftes ved de foretagne objektive undersøgelser, og i givet fald hvilke?

Der er herefter ikke enighed blandt de sagkyndige vedrørende dette spørgsmål:

Overlæge Læge2 og professor Professor1 besvarer spørgsmålet som følgende:

Der henvises til deres besvarelse af spørgsmål 2

Overlæge Læge3 besvarer spørgsmålet som følgende:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål A og C.

Overlæge Læge4 har ikke deltaget i besvarelsen af dette spørgsmål, men har bidraget med beskrivelse af billedmateriale.

Spørgsmål E:

Vurderer Retslægerådet på baggrund af generelle medicinske undersøgelser, at den tidsmæssige sammenhæng mellem en eller flere af sagsøgers gener kan være tilstrækkelig til, at disse gener må anses som forårsaget af hændelsen den 15. september 2021? I bekræftende fald, hvilke gener?

Der er herefter ikke enighed blandt de sagkyndige vedrørende dette spørgsmål:

Overlæge Læge2, og professor Professor1 besvarer spørgsmålet som følgende:

Nej. Der henvises endvidere til besvarelsen af spørgsmål 2 ved Læge2 og Professor1

Overlæge Læge3 besvarer spørgsmålet som følgende:

Ja, den beskrevne kraftnedsættelse i højre arm og symptomer i form af sitren, tremor, tendens til krampe i hånden og nedsat motorik. De beskrevne kognitive klager kan være forårsaget af den psykiske belastning i forbindelse med hændelsesforløbet.

Overlæge Læge4 har ikke deltaget i besvarelsen af dette spørgsmål, men har bidraget med beskrivelse af billedmateriale.

Spørgsmål F:

Hvilke af sagsøgers nuværende sygdomme og gener kan forklares med en el-relateret ulykke som den beskrevne?

Alle voterende henviser til deres respektive besvarelse af spørgsmål E.

Spørgsmål G:

Hvilke af sagsøgers nuværende gener har de objektive undersøgelser afdækket andre årsager til end hændelsen den 15. september 2021?

Gener er ikke et medicinsk defineret begreb. En objektiv undersøgelse afdækker ikke en sygdoms årsag, men f.eks. ømhed eller bevægeindskrænkning. Spørgsmålet giver således ikke mening.

Spørgsmål 7/F:

Har Retslægerådet i øvrigt bemærkninger til sagen?

Nej.

I sagens behandling har overlæge **Læge4** overlæge **Læge3** overlæge **Læge2** og professor **Professor1** deltaget.

Retslægerådet skal anmode om underretning om sagens endelige udfald.

Sagens parter er ikke underrettet herfra.

..."

Forklaring

Sagsøger har forklaret, at hun tidligere har været sygemeldt i en længere periode i 2012, hvor hendes skulder blev revet af led. Hun har tidligere døjet med hovedpine. Der er flere i familien, som har migræne i forbindelse med menstruation. Hun har været sygemeldt på grund af migræne. Hun har også været sygemeldt under graviditet. Karpaltunnelsyndrom har hun kun haft under graviditet. Hun har ikke tidligere haft nogen af de gener, som hun har i dag, og som gør, at hun fortsat ikke er fuldt arbejdsdygtig.

Ulykken skete i forbindelse med rengøring i køkkenet. Gulvet var vasket og vådt, og hun havde fugtige bukser. Hun ville samle et termometer op fra gulvet. Hun havde fugtige hænder og holdt en fugtig klud i den ene hånd, som hun støttede til et fryseskab, da hun fik stød.

Hun har stadig problemer med højre ben. Hun går ikke sikkert på trapper. Hun tager altid skridt med venstre ben først, når hun skal ned ad trapper. Hun har også fortsat problemer med armene, som hun kun kan hæve til en vis grad af udstrakthed uden smerter. Det værste er dog de kognitive gener. Hun kan ikke koncentrere sig og har svært ved at huske. Hun har også svært ved at høre, hvis der er flere, der snakker samtidig. Hun har siden skaden haft svært ved at udtale visse ord. Hun har hovedpine et par gange om ugen. Hun er lysfølsom. Hun kan ikke have en halskæde på eller andet, som trykker på nakken. Hun bruger ikke længere Treo efter, at en læge fortalte hende, at overforbrug af Treo

kunne være en årsag til nogle af hendes symptomer i form af sår på ben og arme.

I hverdagen medfører de kognitive gener, at hun ikke kan være den mor, som hun var før. Før kunne hun fjolle med børnene og være med i deres aktiviteter, og hun kunne overskue, når de havde venner på besøg. Det kan hun ikke længere, fordi det hele larmer. Hvis hun skal foretage sig noget, og andre samtidig snakker, kan hun ikke koncentrere sig. Hun glemmer, hvad hun er i gang med og kan ikke huske, hvor hendes ting er. Hendes kognitive gener påvirker også relationen til hendes ægtefælle.

Hun kan ikke længere arbejde i et køkken. Hun kan kun arbejde, hvis hun er helt alene. Så snart der kommer nogen ind, eller hvis nogen snakker bag hende, kan hun ikke koncentrere sig om det, hun laver. Hun er for tiden i arbejdsprøvnin-
 g, hvor hun pakker i en web-virksomhed. Hun arbejder 2 x 2 timer om ugen.

Parternes synspunkter

Sagsøger

har i sit påstandsdokument af den 17.

november 2024 anført:

”...

3.2. Betydningen af Retslægerådets vurdering

Det gøres gældende, at Retslægerådets flertalsvurdering ikke kan lægges til grund. Der er ikke enighed om den medicinske årsagssammenhæng i Retslægerådet.

Retten må lave en juridisk bevisvurdering af de divergerende vurderinger fra Retslægerådet. Retslægerådets opgave er at rådgive Retten og ikke at være en medicinsk domstol.

Derfor kan retten tilsidesætte Retslægerådets vurderinger, hvilket var tilfældet i bl.a. U.2002.1496H, FED2003.1806V, U.2009.239Ø, 2011.2046H, U.2012.2637H, 2020.3515H og U.2024.5043. og kan derfor også som det mindre i det mere vurdere at tillægge mindretallets udtalelse mere vægt end flertallets ud fra en almindelig juridisk bevisvurdering af sagens øvrige oplysninger.

I nærværende sag baserer flertallet i Retslægerådet sin afvisning af årsagssammenhæng primært på manglende objektive fund og usikkerhed om patofysiologien for elskader. Mindretallet, som har vurderet, at der er årsagssammenhæng, har lavet sin vurdering ud fra den tidsmæssige sammenhæng samt epidemiologiske studier, som dokumenterer en korrelation.

Med andre ord, så afviser flertallet en sammenhæng, fordi man endnu ikke ved, hvordan sådanne skader opstår, ligesom man ikke kan måle skaderne.

Der er desuden tvivl om, hvorvidt Retslægerådets flertal har baseret sin vurdering på korrekte faktiske oplysninger, idet de dels ikke har haft adgang til journalen fra præhospitalet og dels i deres første erklæring har angivet, at der først skulle være dokumentation for symptomer over år efter hændelsen, hvilket er åbenbart forkert.

Det sidste har Retslægerådet dog berigtiget.

3. Kausalitet for hændelsen

Det gøres gældende, at hændelsen, hvor sagsøger fik stød, var forårsaget af fryseskabet.

Af journal fra Præhospitalet (bilag 17) fremgår på side 5: *Kvinde fået stød gennem køleskab ved samtidig kontakt med vådt gulv.*

Det fremgår af bilag 8, akt nr. 12 (side 57) - lægejournalnotat af 15. september 2021, at sagsøger kl. 13.45 har en konsultation, hvor hun oplyser, at hun ca. en time før havde fået strøm igennem hele kroppen via et defekt køleskab. (der var rettelig tale om et fryseskab).

Umiddelbart herefter er der en journal af samme dato fra skadestuen (bilag 4, s. 48), og hvor det også fremgår, at hun har fået stød fra fryseskab. Dette fremgår endvidere af arbejdsgiver arbejds-skadeanmeldelse (bilag 3).

Det er således sagsøgers opfattelse, at der er dokumenteret årsagssammenhæng mellem fryseskabet og ulykken.

Sagsøger havde en klud i venstre hånd, men det er speciallægens slutning og ikke sagsøgers oplysning, at strømmen er gået igennem kluden.

Sagsøger har oplyst, at hun pga. graviditeten bar graviditetsbukser, der var for lange og derfor rørte jorden. Hun bukkede sig ned efter et termometer, der lå på en jernrist, hvorpå hendes ene fod var. Der var netop vasket gulv i køkkenet, hvorfor bukserne var våde et stykke op ad buksebenet, ligesom skoene var våde. Der har derfor været jordforbindelse herigennem.

Da der blev gjort rent, må det antages, at også håndfladerne var våde eller fugtige, ligesom det har formodningen for sig, at sagsøgers arbejdsfunktioner generelt medførte hyppig kontakt med vand og derfor må antages at have være fugtige.

4. 1 Kausalitet for medicinske følger

Det gøres gældende, at strømstødet fra fryseskabet har forårsaget sagsøgers aktuelle helbredsmæssige gener, herunder bl.a. gener i overekstremiteter samt kognitive problemer er forårsaget af hændelsen, jf. retslægerådets mindretals vurdering i Retslægerådets udtalelse, spørgsmål E.

Sagsøger er af den opfattelse, at kravene til bevis for årsagssammenhæng er opfyldt og understøtter mindretallets vurdering. Sagsøger skal redegøre herfor ud fra de i norsk ret udviklede og i dansk ret og litteratur benyttede Lie-kriterier.

Det drejer sig om hændelsens 1) egnethed eller skadeevne, 2) strakssymptomer eller om symptomdebuttens tidsmæssige tilknytning til skaden, 3) brosymptomer eller kontinuitet mellem første symptomer og senfølger, 4) sygdomsbilledets forenelighed med den tilgængelige viden om mulige skadevirkninger.

4.2. Hændelsens egnethed/skadeevne

Det gøres gældende, at hændelsen var egnet til at medføre en skade, dvs. at den havde den nødvendige skadeevne.

Retslægerådet har ikke haft adgang til ambulancerapporten og anfører på den baggrund i svar på sagsøgtets spørgsmål 1, at ulykken er dårligt beskrevet.

Spørgsmål 1 vedrører efter sagsøgers opfattelse under alle omstændigheder ikke spørgsmål af medicinsk karakter, men må underlægges en sædvanlig juridisk bevisbedømmelse, som domstolene er enekompetent til at lave.

Det er korrekt, at præhospitaljournalen ikke beskriver strømtype, spænding, strømstyrke, vævsmodstand, strømvej og varighed af strømstødet.

Det kan imidlertid lægges til grund, at der har været tale om almindelig husholdningsstrøm, da der er tale om strøm fra et almindeligt stik, ligesom det kan lægges til grund, at sagsøger havde fugtige hænder og tøj, således vævsmodstanden er betydeligt mindre.

Af journal fra Præhospitalet (bilag 17) fremgår på side 5:

Kvinde fået stød gennem køleskab ved samtidig kontakt med vådt gulv. Ingen smerter, været lidt konfus ifm stødet if. vidner. Føler primært sovende fornemmelse i mund, men også resten af kroppen.

Kombinationen af våde flader og strøm på tværs af kroppen nedsætter hudmodstanden, hvilket nedsætter risikoen for forbrændinger, men øger risikoen for indre skader.

Sagsøgers ekstremiteter var våde, ligesom gulvet, hvorfor modstanden var lav.

Følgende fremgår af den af Arbejdsmedicinsk Klinik i (bilag 14) udarbejdede rapport for Dansk El-Forbund i 2006 "Senfølger efter El-Ulykker":

På side s. 9 står:

Til at illustrere betydningen heraf kan man foretage det regneeksempel, at en hårdhudet hånd (f.eks. 1.000.000 ohm) tager om en spændingskilde på almindelig husholdningsstrøm, 220 volt. Dette vil skabe en strøm på ($I=U/R$) under 0.5 mA, hvilket kun vil føles som et let knips. Til sammenligning vil modstanden på en svedig eller våd hånd måske være reduceret til 1000 ohm, og strømmen derfor 220 mA, hvilket er særdeles smertefuldt og kan være dødeligt (ventrikelflimmer), afhængigt af strømvejen. Normalt vil 15mA forårsage muskelkontraktioner, og allerede fra 30-50 mA kan strømme udløse ventrikelflimmer.

Af s. 10 fremgår:

"Hvis hudoverfladen derimod er fugtig og modstanden lav, kan der være beskedne forandringer i huden men til gengæld store skader i underliggende væv."

Det faktum, at sagsøger ikke blev forbrændt og at det er dokumenteret i præhospitaletjournalen, at der var tale om vådt gulv, ligesom sagsøger havde våde ekstremiteter, dokumenterer således hændelsens skadeevne.

4.3. Strakssymptomer

Det gøres gældende, at der er de til årsagssammenhæng nødvendige strakssymptomer. Dette har Retslægerådets mindretal også vurderet i besvarelsen af spørgsmål 5.

Retslægerådets flertal har vurderet, at symptomerne først er egentligt beskrevet i journalen d. 6. oktober 2021. (i første udtalelse angivet som 6. oktober 2022)

Der er imidlertid dokumenteret strakssymptomer før 6. oktober 2021. Præhospitajournalen (bilag 17, s. 1) dokumenterer, at sagsøger havde strakssymptomer på strømstød i form af, at hun følte, at hun var i en klokke, at hun følte, at kroppen var bedøvet samt sovende fornemmelse i munden og i resten af kroppen. Præhospitajournalen dokumenterer således strakssymptomer.

I skadestueepikrisen den 15.09.2021 kl. 14:35 (bilag 4, s. 48) står der, at kroppen sover. Den 16.09.2021 står i konsultationsnotat, at sagsøger "i går" havde muskelkramper og paræstesier.

Den 17. oktober 2021 er der nævnt sovende hænder (bilag 4, s. 46).

Det understøtter mindretalsvurderingen.

Den korte tidsmæssige sammenhæng var afgørende i såvel U.2002.1496H og FED2003.1806V, hvor Retslægerådets vurdering blev tilsidesat, hvorfor sagsøger mener, at bevisbyrden kan løftes, selvom den måtte være ligefrem.

Som anført ovenfor må den klare forskriftovertrædelse dog føre til en vending eller lettelse af bevisbyrden for kausalitet, hvorfor Retten under alle omstændigheder bør nå frem til, at der er kausalitet.

Det fremgår desuden af gynækologisk speciallægeerklæring fra den 11. november 2022, bilag 8, akt. 29 (side 123-126), at gynækolog og speciallæge **Læge5** konkluderer, at der også var sammenhæng mellem stødet og den abort, sagsøger oplevede umiddelbart efter skaden skete.

Det ses dog ikke af sagens akter, at denne har haft væsentlig indflydelse på sagsøgers sygeforløb eller tabsposterne i erstatningsansvarsloven, hvorfor spørgsmålet om årsagssammenhængen herfor ikke er afgørende for sagen.

4.4. Brosymptomer

Det gøres gældende, at der også er dokumentation for brosymptomer, det vil sige kontinuerlige symptomer siden de første symptomer.

Der er bl.a. følgende dokumentation for brosymptomer:

- 6. oktober 2021 indvendig sitren og paræstesi i arme og ben, kramper i hænder (bilag 4, s. 41)

- 10. november 2021 svimmelhed, slaphed og muskelsitren (bilag 4, s. 39)
- 11. januar 2022 Speciallægeepikrise. Symptomer i hænder, arme, ben samt neurokognitive problemer (bilag 4, s. 37).
- 24. februar 2022 er nævnt uro i armene, diffus kraftnedsættelse, ændret føleopfattelse i begge overekstremiteter. (bilag 4, s. 33-34)
- 10. marts 2022 udtalte neurokognitive symptomer, varmekornemelse i venstre side af nakken med udstråling til venstre skulderregion. (bilag 4, s. 32).
- 29. juni 2022 Bl.a. føleforstyrrelser og smerter i venstre arm, problemer med hukommelse og koncentration. (bilag 4, s. 16)
- 1. november 2022 Hukommelsesproblemer og psykiske gener efter at have besøgt køkkenet, hvor ulykke skete.

Der henvises i øvrigt til bilag 4, 5, 7 og 9 samt bilag 19, s. 24 ff., hvor Arbejdsmedicinsk speciallægeerklæring af 29.09.2023 er at finde.

4.5. Forenelighed med tilgængelig medicinsk viden

Det gøres gældende, at sygdomsbilledet også er foreneligt med den tilgængelige medicinske viden om skadevirkningerne af strømskader.

Fsva. Retslægerådets besvarelse af spørgsmål C og D, er det alene mindretallet, der har givet en uddybende begrundelse for vurderingen, nemlig, at patofysiologien for el-stød ikke er kendt, men at epidemiologiske undersøgelser viser en øget forekomst af uspecifikke smertetilstande.

Mindretallets udtalelse understøttes af bilag 14, 15 og 16, som alle dokumenterer en sammenhæng mellem elulykker og senfølger i form af nerve-lidelser og uspecifikke smerter, hvilket understøtter mindretalsudtalelsen fra Retslægerådet.

Der er således ifølge bilag 16, s. 15, robust sammenhæng mellem hovedpine, svimmelhed og elulykker. Ifølge side 16 var der robust sammenhæng mellem flere psykiske lidelse og ifølge side 17, tabel 7, er der robust sammenhæng mellem elulykker og bløddelssygdomme ikke klassificeret andetsteds og smerter ikke klassificeret andetsteds.

Sagsøgte hæfter sig desuden ved, at der ved ENG/EMG samt MRC er fundet normale forhold. Det skal hertil bemærkes, at det fremgår af bl.a. artiklen "Senfølger efter el-ulykker i Ugeskrift for Læger 171/12, 16. marts 2009 af konklusionen s. 996: " *Mange patienter vil opleve smerter, specielt i den eller de ekstremiteter, der har været strømførende, uden at der kan stilles nogen specifik diagnose.*"

5. Krav og årsagssammenhæng hermed

5.1. Svie og smerte

Det gøres gældende, at sagsøger har ret til svie og smerte til maksimum.

Sagsøger har sammenlagt være sygemeldt grundet følgerne af skaden, først i perioden fra skaden frem til 24.01.2023, hvor hun gik på barsel og dernæst den 14.12.2023, hvor hun blev gensygemeldt (bilag 19, s. 78). Sygefraværet for perioden frem til barslen den til 24.01.2023 er dokumenteret ved bl.a. lægejournal (bilag 4) og neurologisk speciallægejournal (bilag 5).

Som dokumentation for den seneste sygemeldingsperiode er som bilag 19 fremlagt kommunal journal for perioden 14.12.2023 til 22.08.2024. Heraf fremgår, at generne fra el-ulykken er årsag til gensygemeldingen, bl.a. i form af kognitive gener og gener i arm.

Sagsøger har været under forskellig former for behandling, bl.a. fysioterapi og individuel smart træning.

Uanset sagsøgte anbringende om, at der har været andre helbredsgener, og der eventuelt skal trække nogle dage fra, vil sagsøger nå maksimum i den samlede sygeperiode.

Dertil kommer, at svie og smerte gives for ikke-økonomisk skade, hvorfor det ikke er afgørende, om der har været andre helbredsmæssige gener, så længe generne efter skaden har været tilstrækkelige til en sygemelding. På den baggrund er der grundlag for krav om svie og smerte til maksimum. Efter 2022-satsen er det 83.000 kr., svarende til 386 dage.

5.2. Tabt arbejdsfortjeneste

Det gøres gældende, at sagsøger har ret til tabt arbejdsfortjeneste fra den 01.06.2024.

Sagsøger har fået fuld løn under sygdom samt været på barsel frem til 01.06.2024, hvorfor der først er krav om tabt arbejdsfortjeneste efter denne dato.

Sagsøger har været sygemeldt fra 29.11.2023 efter endt barsel. Det fremgår af bilag 19 (bl.a. s. 65 og s. 4), at den væsentligste årsag til sagsøgers gensygemelding efter barsel er kognitive gener samt gener i armen, som kan tilskrives el-ulykken.

5.3. Yderligere krav

Der er endnu ikke truffet afgørelse om erhvervsevnetab i arbejdsskadesagen, hvorfor der fortsat vil være krav om tabt arbejdsfortjeneste, ligesom der tages forbehold for differencekrav for erhvervsevnetabet ved endelig afgørelse om erhvervsevnetab.

Idet der ikke er truffet afgørelse om varigt mén eller erhvervsevnetab i arbejdsskadesagen og anerkendelsesspørgsmålet er påklaget, tages der forbehold for krav, der både dækkes efter arbejdsskadesikringsloven og erstatningsansvarsloven, herunder varigt mén og erhvervsevnetab.

For nuværende kan tabt arbejdsfortjeneste opgøres pr. 27. oktober 2024, jf. nedenfor.

Den kommunale løn opreguleres pr. 01.10.2024 med 1,30 %, hvilket afspejles i den del af kravet, der rækker ind i oktober.

Påstanden kan herefter foreløbig opgøres således:

Den forventede løn til og med september 2024, hvis skaden ikke var sket, kan derfor opgøres således:

Månedsløn	23.456,00	kr.
Erfaring 7 år	179,51	kr.
Fritvalgstillæg	80,36	kr.
Store Bededagstillæg	121,18	kr.
Feriegodtgørelse, 12½ % *	3.114,61	kr.
Forhøjet feriegodtgørelse * (forhøjet med 1,3 til 2,3 %)	323,92	kr.
Værdien af 6. ferieuge, 2,5 % *	622,92	kr.
Pensionsbidrag (heraf udgør 1.079,82 kr. eget-bidraget)	3.239,46	kr.
Arbejdsgivers ATP-bidrag	<u>198,00</u>	<u>kr.</u>

Forventet løn i alt	<u>31.335,95</u>	<u>kr.</u>
---------------------	------------------	------------

* Feriegodtgørelse, forhøjet feriegodtgørelse og værdien af 6. ferieuge beregnes af løn og alle løndelev inkl. sagsøgers eget pensionsbidrag

Sygedagpenge i perioden 03.06.24 – 30.09.24	69.058,10	kr.
ATP	<u>1.854,00</u>	<u>kr.</u>
I alt	<u>70.912,10</u>	<u>kr.</u>

Forventet løn i perioden 1. juni – 30. september 2024 (4 måneder á 31.335,95 kr.)	125.343,82	kr.
Fradrag for udbetalte sygedagpenge inkl. ATP i Perioden 3. juni – 22. september 2024	<u>- 70.912,10</u>	<u>kr.</u>

Tabt arbejdsfortjeneste i alt pr. 30. september 2024 54.431,72 kr.

Den forventede løn fra 1. oktober 2024, hvis skaden ikke var sket, kan derfor opgøres således:

Månedsløn	23.761,23	kr.
Erfaring 7 år	181,85	kr.
Fritvalgstillæg	81,40	kr.
Store Bededagstillæg	122,76	kr.
Feriegodtgørelse, 12½ % *	3.155,14	kr.
Forhøjet feriegodtgørelse * (forhøjet med 1,3 til 2,3 %)	328,13	kr.
Værdien af 6. ferieuge, 2,5 % *	631,03	kr.
Pensionsbidrag (heraf udgør 1.079,82 kr. eget-bidraget)	3.281,61	kr.
Arbejdsgivers ATP-bidrag	<u>198,00</u>	kr.
Forventet løn i alt	<u>31.741,14</u>	kr.

* Feriegodtgørelse, forhøjet feriegodtgørelse og værdien af 6. ferieuge beregnes af løn og alle løndele inkl. sagsøgers eget pensionsbidrag

[Sygedagpenge i perioden 01.10.24 – 24.11.24	27.302,38	kr.
ATP	306,00	kr.
I alt	27.608,38	kr.

Forventet løn i perioden 1. oktober – 24. november 2024

Oktober: 20/31 måned (7 afholdte feriedage fratrukket)

á 31.741,14 kr. 24.573,79 kr.

November: 24/30 måned á 31.741,14 kr. 25.392,91 kr.

Fradrag for udbetalte sygedagpenge inkl. ATP
i perioden

- 27.608,38 kr.

Tabt arbejdsfortjeneste i alt for perioden 1. – 24.

November 2024 22.358,32 kr.

Påstanden kan herefter opgøres som følger:

Godtgørelse for svie og smerte, jf. EAL § 3

maksimumsats jf. 2022-satsen 83.000,00 kr.

Betalt den 26. november 2024 - 35.045,00 kr.

Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, jf. EAL § 2.

Perioden 1. juni – 30. september 2024 54.431,72 kr.

Perioden 1. – 24. november 2024 22.358,32 kr.

Krav i alt pr. 24. november 2024 124.745,04 kr.]

Sagsøgte har i sit påstandsdokument af den 18. november 2024 anført:

Twistens ramme

Sagen angår, om **Sagsøger** har krav på erstatning og godtgørelse som følge af hendes tilskadekomst den 15. september 2021, hvor hun fik stød ved kontakt med et fryseskab.

Sagsøgte anerkender som ejer af elinstallationen at være erstatningsansvarlig for **Sagsøger** tilskadekomst i medfør af elsikkerhedslovens § 10.2

Det er imidlertid **Sagsøgte** opfattelse, at **Sagsøger** alene har pådraget sig forbigående symptomer som følge af hændelsen, og hun dermed kun har krav på godtgørelse for svie og smerte frem til 24. februar 2022, svarende til kr. 35.045 (163 dage af 215 kr.).

Det retten skal tage stilling til er herefter, om **Sagsøger** sygdommelding efter den 24. februar 2022 skyldes hændelsen den 15. september 2021, således at hun har krav på yderligere godtgørelse for svie og smerte. Hertil skal retten tage stilling til, om **Sagsøger** har krav på tabt arbejdsfortjeneste fra 1. juni 2024 og frem.

Sagsøgte har ikke indvendinger imod **Sagsøger** beløbsmæssige opgørelse af kravene.

Anbringender

Det gøres overordnet gældende, at **Sagsøger** ikke har løftet bevisbyrden for, at hændelsen er årsag til hendes helbredsmæssige gener og de deraf afledte krav på erstatning efter den 24. februar 2022.

Der gælder en ligefrem bevisbyrde for beviset for årsagssammenhæng, og der foreligger ikke sådanne omstændigheder i sagen, at der er grundlag for at lette kravet til beviset for årsagssammenhæng.

Derfor påhviler det **Sagsøger** at godtgøre, at der er årsagssammenhæng mellem hændelsen den 15. september 2021 og hendes helbredsmæssige gener og erhvervsmæssige forhold.

Denne bevisbyrde har **Sagsøger** ikke løftet.

Det følger af Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 1 – og de fremlagte artikler (bilag 14, 15 og 16) i øvrigt – at forhold som strømtype, spænding, strømstyrke, vævsmodstand, strømvej og varighed af strømstødet har betydning for både typen og alvoren af en eventuel skade.

Disse forhold er ikke belyst i sagen, og Retslægerådet kan på den baggrund ikke fastslå, om **Sagsøger** blev udsat for en påvirkning ved lavvoltage-spænding eller høvoltage-spænding, jf. Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 1.

Sagsøger blev heller ikke undersøgt nærmere eller udredt i tidsmæssig nær sammenhæng med hændelsen 15. september 2021.

Et enigt Retslægeråd udtaler, at der ikke er objektivt verificerbare fund eller undersøgelser i tidsmæssig sammenhæng med ulykken som underbygger, at **Sagsøger** kom til skade ved ulykken, udover umiddelbart og forbipasserende ubehag, herunder snurren og sovende fornemmelser i kroppen, jf. spørgsmål 3.

Flertallet i Retslægerådet udtaler, at **Sagsøger** symptomer først egentligt blev beskrevet den 6. oktober 2021, og det drejede sig om flukturende uspecifikke symptomer med meget usikker årsagssammenhæng med strømskaden, jf. spørgsmål 5.

Flertallet i Retslægerådet finder desuden ikke, at der foreligger dokumentation for, at **Sagsøger** har pådraget sig en nerveskade, muskelskade eller forstyrrelse af hjerterytmen som følge af arbejdsulykken, jf. spørgsmål 2 og 5.

Flertallet finder heller ikke, at **Sagsøger** symptomdebut, sygeforløb og symptombillede er foreneligt med en eller flere nerve-, muskel- eller indre skader, uagtet disse ikke kan opdages ved de foretagne objektive undersøgelser, jf. spørgsmål C og D.

Endeligt afviser flertallet i Retslægerådet, at den tidsmæssige sammenhæng mellem **Sagsøger** symptomdebut og hændelsen i sig selv er tilstrækkeligt til at kunne fastslå, at symptomerne må anses for forårsaget af hændelsen, jf. spørgsmål E.

Det bemærkes, at Retslægerådet ikke fandt anledning til at ændre vurderingen af årsagssammenhængen i forbindelse med berigtigelsen af besvarelsen af spørgsmål 5.

Sagsøgte lægger herefter vægt på, at **Sagsøger** sygemelding maksimalt kan forklares af hændelsen frem til den 24. februar 2022, hvor den neurofysiologiske undersøgelse viste normale forhold og ingen påvirkning af nerverne trods dårlig funktion af armen (bilag 4).

På dette tidspunkt må **Sagsøger** forbigående symptomer derfor anses for ophørt.

På den baggrund har **Sagsøger** ikke løftet bevisbyrden for, at hendes helbredsmæssige forhold, og de deraf afledte krav på erstatning, også efter den 24. februar 2022 er forårsaget af hændelsen den 15. september 2021.

Sagsøger fortsatte helbredsmæssige klager og sygemelding må derimod forklares af **Sagsøger** konkurrerende helbredsmæssige forhold, herunder hovedpine, migræne, medicinoverforbrug, diabetes, hudkløe, karpaltunnelsyndrom samt føleforstyrrelser på underben og fod (bilag 4 og 11).

Momsregistrering

Sagsøgte er ikke momsregistreret.

Omkostninger

Sagsøger har løbende opdateret og revideret sit krav, og ved rettens udmåling af sagsomkostninger må der tages udgangspunkt i **Sagsøger** seneste opgørelse.
..."

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Det er ubestridt, at **Sagsøger** blev udsat for umiddelbart og forbigående ubehag, herunder snurren og sovende fornemmelse i kroppen, efter at hun den 15. september 2021 var blevet udsat for elektrisk stød ved kontakt med et fryseskab. **Sagsøgte** har anerkendt erstatningsansvaret for arbejdsskaden og har betalt godtgørelse for svie og smerte for perioden fra ulykkestidspunktet til den 24. marts 2022.

Retten skal tage stilling til, om der er årsagsforbindelse mellem ulykken og **Sagsøger** gener efter den 24. marts 2024.

Retten bemærker, at der ikke er grundlag for at lempe eller omvende bevisbyrden. At skaden skyldtes fejlagtig installation af et fryseskab, godtgør således ikke, at **Sagsøgte** har udvist så grove fejl i forbindelse med arbejdets tilrettelæggelse, at der er grundlag for at lempe **Sagsøger** bevisbyrde, ligesom forholdet ikke medfører, at det påhviler **Sagsøgte** at sandsynliggøre, at **Sagsøger** gener efter den 24. februar 2022 ikke skyldes ulykken.

Det fremgår af Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 3, at der er enighed mellem rådets medlemmer om, at der ikke er objektivt verificerbare fund og/eller undersøgelser i tidsmæssig relevant sammenhæng med hændelsen den 15. september 2021, som underbygger, at **Sagsøger** pådrog sig vedvarende skader.

Retslægerådets flertal har i besvarelse af spørgsmål 5 anført, at de symptomer, der blev konstateret den 6. oktober 2021, var fluktuerende uspecifikke symptomer med meget usikker årsagssammenhæng med strømskade. Mindre har i besvarelsen af spørgsmål 5 og 6 har anført, at det tidsmæssige forløb taler for en årsagssammenhæng med langvarige eller muligt varige symptomer, og i besvarelsen af spørgsmål E, at den tidsmæssige sammenhæng kan være tilstrækkelig til at anse **Sagsøger** gener i form af kraftnedsættelse i den ene arm samt symptomer i form af sitren, tremor, krampe og nedsat motorik for forårsaget af hændelsen, mens de kognitive klager kan være forårsaget af den psykiske belastning i forbindelse med hændelsesforløbet.

Selvom det efter bevisførelsen og Retslægerådets erklæring ikke kan udelukkes, at **Sagsøger** varige gener er udløst af ulykken den 15. september 2021, finder retten efter en samlet bedømmelse, at **Sagsøger** ikke har tilvejebragt en sådan grad af sandsynlighed for, at det er tilfældet, at retten har det fornødne grundlag for at fastslå, at ulykken er årsag til **Sagsøger** nuværende, varige gener.

Retten tiltræder derfor **Sagsøgte** opfattelse, hvorefter **Sagsøger** sygemelding maksimalt kan forklares af ulykken frem til den 24. februar 2022, hvor en neurofysiologisk undersøgelse viste normale forhold og ingen påvirkning af nerverne trods dårlig funktion af den ene arm.

Retten tager derfor **Sagsøgte** frifindelsespåstand til følge. Sagsomkostningerne er efter sagens værdi, forløb og udfald fastsat til dækning af advokatudgift med 43.000 kr. **Sagsøgte** er momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

Sagsøgte frifindes.

Fagforening skal til **Sagsøgte** betale sagsomkostninger med 43.000 kr.

Sagsomkostningerne skal betales inden 14 dage og bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.